

באותו יום של שחיתות ושחך בו שחו קודמיהם. אל-זעים, בדרגת מרשאל, סולק על-ידי אותו צבא שהעלה אותו לשלטון. במקומו בא ראש המועצה הצבאית העליונה, קולונל סאמי אל-חינאווי, שנתן הוראה לרצוח את קודמו בדרכו לבית-הכלא.

הכת הישנה חוזרת

אולם חינאווי לא רצה להיות תלוי בחסדי הצבא. היו לו מושגים משלו על מדעי ה"פוליטיקה". הוא החזיר את הנשיא הקודם, האשם אל-אתאסי, ויחד אתו את כל שאר המדינאים המודחים. הוא גם חיפש בן-ברית מבחוץ, פתח בשיחות על הידוק היחסים עם עיראק.

סופו בא כעבור ארבעה חודשים וארבעה ימים. שישקלי, שפקד על הכוח הרציני ביותר בצבא — חיל השריון — הכריז על עצמו כשליט סוריה החדש. הוא לא השאיר כל ספק על צורת משטר-המיועד: פאשיזם.

היה זה פשיזם מסוג ערבי, קרוב יותר למשטרים דומים באמריקה הדרומית ובספרד מאנשי משטרו של היטלר.

אולם במדינה שחיה עד כה במשטר פיאודלי היה זה צעד קטן קדימה. לעם לא היתה כל דעה בניהול ענייניו, חלק ניכר מאוצרות המדינה הושקע בתותחים ומטוס-סילון. אך המדינה ריכזה בידיה גם כוח כלכלי, חילקה אדמות לפלאחים, עסקה במיפעל-פיתוח, ערעה את אחיזתו של האפנדי ובצל ה"אחוזות.

עתה חזרה שוב אותה כת ישנה לשלטון. אולם לא ברור עדיין אם הקצינים, שמאסו בשלטון שישקלי, ימצאו את שותפיהם הח"דשים טובים יותר.

המהדורה הערבית של מוסולוני ופראנקו. במקומו חזר לשלטון אותו אוסף של עס"קנים וראשי-משפחות שנוקרו ממנו לפני חמש שנים. כשביל סוריה, היה זה, ללא ספק, צעד רציני אחרון.

ההפיכה הראשונה, שבוצעה על-ידי הרמטכ"ל קולונל חוסני אל-זעים ב"1949, נגרמה על-ידי אותה תסיסה חברתית וצבאית שנועדה להעלות את נגיב ועבד אל-נאסר במצרים. המצב הכלכלי היה קשה, העם ניאס בתוכניות ובהבטחות המדינאים. המנגנון היה חזר שחיתות, לאיש לא היה לו אימון בו. זעזוע המפלה בארץ-ישראל תרם אף הוא את חלקו.

זעים — בשם הצבא — בא לשנות את המצב. משך ארבעה חודשים וחצי הצליח. הוא סילק את המדינאים, נתן זכות-בחירה לנשים, היכנן מיפעל השקאה נרחבים. תחת משטרו הוחל ב"מיבצע הגרוש" — הטלת מס על כל כרטיס-שעשועים, ליצירת קרן מיוחדת להקמת בתי-ספר. אולם הפיתוי היה גדול מדי: אל-זעים ואנשיו טבעו

כאשר הגיעו הידיעות הראשונות על המהומות בהר הדרוזים, לפני חודש, נמסר כי מעמדו של ראש המ"ט הסורי, קולונל שאוקת שוקייר הדרוזי, התערער. מאז לא נזכר שמו שנית. עד אשר ברח שישקלי מדמ"שק, יושב-ראש בית-הנבחרים, מאמניו של שישקלי, ניצל את ההזדמנות, הכריז על עצמו כנשיא-המדינה בפועל. מאחוריו עמד חיל-השריון, תפארתו של שישקלי. אז נודע כי שוקייר, שנשאר בדמשק, נאסר על ידי מפקדי אותו חיל, בעוד ש"רדיו חלב, מרכז המורדים שהתקדמו על דמשק, הצביע עליו כאחד ממנ"חיגי המרד. ברגע האחרון, שוחרר שוקייר, נשלח על-ידי אוסריו לפייס את המורדים. כאשר חזר לדמשק הייתה המהפכה שלמה: שישקלי ברח, בית-הנבחרים התפטר, ראשי המרד מחלב ישבו בשלטון. דבר אחד עוץ לא היה ברור: מה היה תפקידו של שוקייר בכל העניין — ומה עתיד להיות מעמדו במשטר החדש. ברור שהמשטר ה"חדש", הבנוי כולו על פשרה בין כוחות הפוליטיקאים המעובשים וראשי המשפחות החשובות, יסתדר גם עם הדרוז, אשר מנהיגם, סולטאן אל-עטרש, כבר חזר מגלותו הקצרה לדמשק.

יש מהפכה, אין מהפכה? יש שישקלי, אין שישקלי? משך חצי-שבוע איש לא יכול היה לענות בבידור. ידיעות ושמועות זרמו בזרם בלתי-פוסק מחצי-תריסר תחנות שידור אולם רק דבר אחד היה ברור: בסוריה קרה מאורע גדול.

כבר לפני שלושה חודשים היה ברור כי משטרו של שישקלי מתקרב לנקודת-משבר. החוקה החדשה והבחירות המבוטלות, שבאו למלא כביכול את מקום המשטר הצבאי ששרר מאז עליה לשלטון בדצמבר 1949, היו עשויים להרחיק לתמיד את מדי-נאי המשטר הישן וראשי החמולות. שהודחו על-ידי שישקלי "באופן זמני".

הם התכנסו בחלב, חיברו כרוז-גינני נגד החוקה והבחירות, תבעו משישקלי שירשה את הקמת המפלגות הישנות ויתן חופש פוליטי מוחלט. שישקלי, כמובן, סירב. אולם הוא לא העיז, בכל זאת, לנגוע בהם. מע"מדם עדיין חזק כדי והוא קיווה להתגבר עליהם בשקט.

טיהורו של הגיבל

בין מתנגדים אלה היה גם סולטן אל-עטרש, ראש העדה הדרוזית הגדולה (העולם הזה 850). הגיבל, מקום ריכוז הדרוזים, נועד להיות אחד ממרכזי ההתמרדות. המרכז ה"שני: חלב, בירת הצפון, מיבצר החמולות ואויבת מסורתית של דמשק.

שישקלי שמע על הקשר, אל-עטרש נעצר. יחידות שריון, תותחים ומטוסים החלו מט-הרים את הגיבל, אך אנשי חלב נשארו חופשיים; הם החלו כתכננים התמרדות חד-

שה. הפעם — בעזרת הצבא. ביום ששי בבוקר, 26 בפברואר, הודיע רדיו חלב: יחידות צבא, בשיתוף-פעולה עם המדינאים המתמרדים, הכריזו על מרד, פנו לשישקלי בדרישה להתפטר מתפקידו כנשיא המדינה ולצאת את הארץ. אחרת יצעד צבא המורדים, המרוכז בחלב, על דמשק.

בשביל שישקלי, שעלה בזכות מהפכה, לא היתה זו הפתעה. הוא ניסה ללכד סביבו את הצבא שחנה סביב דמשק. לשוא. אפילו חיל-המשמר הפרטי שלו סירב להשמע להו"ראה: ארבע שעות לאחר תום האולטימטום, כינס שישקלי את בית-הנבחרים, הכריז: כדי למנוע שפיכת-דמים, הוא מתפטר מתפקידו. כשיצא מבית-הנבחרים נכנס ישר למכוניתו המשוריינת, שהיתה שויכת פעם לאדולף היטלר, נסע לביירות, שם ביקש מיקלט כפליט פוליטי.

זעים עולה לשלטון

כך נגמר שלטונו של הדיקטטור שהיה

* המשפחות הגדולות.

הקולונל שנרצח על ידי הקולונל שגורש על ידי הקולונל שנמלט

מי בתור?

אדיב אל-שישקלי

סאמי אל-חינאווי

חוסני אל-זעים